

Dersin Amacı

İslam medeniyeti ve Tarihi dersini alan İslam Tarihi ve Sanatları alanında lisansüstü eğitim alan öğrencilerin, bu ders ile İslam Medeniyetine ait kavramların sözlük ve ıstılahî manalarını tam olarak öğrenerek ve bu kavramlar çerçevesinde İslam Medeniyeti ve tarihine dair yeni fikirler ve eserler oluşturması beklenmektedir. Bu ders ile öğrenciler İslam medeniyetinin kaynaklarını, temel niteliklerini ve medeniyeti oluşturan maddî-manevî unsurlarını öğrenebileceklerdir. Temelde öğrencinin konuları araştırması ve ulaştığı sonuçları değerlendirerek konunun anlaşılmasını sağlaması amaçlanmaktadır. Bu ders ile öğrencilerin özelde İslam medeniyeti, genelde medeniyetinin mahiyeti hakkında ihtisaslaşarak etkili düşünme ve tartışma becerisini elde etmesi hedeflenmektedir.

Dersin İçeriği

İslam medeniyeti kavramı, İslam medeniyetinin kaynakları, hilafet, vezirlik, ordu gibi İslam medeniyetinin temel kurumları, İslam toplumlarında şehir ve şehircilik, İslam toplumlarında ibadethaneler, ticari hayat, ilimler vb. konulara değinilecektir.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Haritalar, Mimari Eser maketleri, İslam Bilim Eserleri

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatma, tartışma, beyin fırtınası, soru-cevap.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Öğrenciye dönem başında verilen haftalık müferdat programının okuyarak gelmesini istemek. okuyarak gelenleri derste onore etmek, okumayanları bir sonraki derse okuyarak gelmelerini teşvik etmek.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Kadir ERBİL

Dersin Verilişi

Öğretme Yöntemleri 1. Anlatım Yöntemi (Tarihî Hikâyeleştirme) Öğretmen, İslam kurumlarının gelişimini kronolojik olarak anlatarak öğrencilerin tarihî olayları anlamasına yardımcı olur. Örneğin, Halifelik kurumu, medrese sistemi veya vakıfların oluşumu gibi konular hikâyeleştirme yöntemiyle aktarılabilir. 2. Soru-Cevap Yöntemi Öğrencilere konularla ilgili sorular sorularak onların aktif katılımı sağlanır. “Osmanlı’da vakıf sistemi hangi amaçlarla kurulmuştur?” gibi sorularla tartışma ortamı oluşturulabilir. 3. Tartışma ve Münazara Yöntemi Belirli bir konu hakkında öğrenciler arasında tartışmalar yapılabilir. Örneğin, “Halifelik mi yoksa Sultanlık mı İslam dünyasında daha etkili bir yönetim biçimidir?” gibi tartışma konuları verilebilir. 4. Karşılaştırmalı Tarih Yöntemi Farklı dönemlerdeki İslam kurumlarını karşılaştırarak değişim ve sürekliliği ortaya koymak için kullanılabilir. Emevî, Abbasî, Osmanlı yönetim yapıları ve eğitim kurumları karşılaştırılabilir. 5. Problem Çözme Yöntemi

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Dr. Öğr. Üyesi Kadir Erbil

Program Çıktısı

- Medeniyet kavramını açıklama: Öğrenciler, medeniyet ve kültür kavramlarını tanımlar, aralarındaki farkları ve ilişkileri ayırt eder.
- Toplumsal kurumları değerlendirme: Öğrenciler, medeniyetlerin siyasal, sosyal, ekonomik ve dinî kurumlarını tarihsel bağlam içinde açıklayabilir.
- Bilim ve kültür katkılarını inceleme: Öğrenciler, medeniyetlerin bilim, sanat, edebiyat ve düşünce alanındaki katkılarını örneklerle değerlendirebilir.
- Etkileşim ve sürekliliği analiz etme: Öğrenciler, farklı medeniyetler arasındaki etkileşimleri ve bu etkileşimlerin günümüze kadar uzanan yansımalarını tartışabilir.
- Tarihî süreçleri kavrama: Öğrenciler, farklı dönemlerde ortaya çıkan büyük medeniyetlerin (Mezopotamya, Mısır, Yunan, Roma, İslam, Batı) temel özelliklerini karşılaştırmalı olarak analiz edebilir.
- Eleştirel düşünme ve yorum yapma: Öğrenciler, tarihî medeniyetlerin başarıları ve zayıflıklarını eleştirel bakış açısıyla değerlendirir, günümüz medeniyet anlayışına katkılarını yorumlayabilir.

Haftalık İçerikler

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Öğretim		Uygulama
		Laboratuvar	Metodları Teorik	
1	Medeniyet ve İslam medeniyetinin içeriği, İslam medeniyetini oluşturan öğeler, ilim ve ahlaki temelleri, insan haklarının kaynakları.		Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	Medeniyetin tanımı, İslam medeniyetinin unsurları Medeniyetin tanımı, İslam medeniyetinin unsurları
2	Hilafetin tarihi süreci, vezirin görev ve yetkileri, katip, divan nedir, ordu ve polis teşkilatı hakkında bilgi edinir.		Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam medeniyetinde yönetim; hilafet, vezaret, kitabet, hicabet, divanlar ve saraylar. İslam medeniyetinde yönetim; hilafet, vezaret, kitabet, hicabet, divanlar ve saraylar.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Öğretim		Uygulama
		Laboratuvar	Metodları Teorik	
3	İslam adliye teşkilatının ortaya çıkışı, ilk sağlık uygulamaları, posta ve hisbe teşkilatı hakkında bilgi edinme.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam Medeniyetinde hizmet sektörü; adliye, ekonomi, sağlık, ordu, hisbe, berid, hapisaneler. İslam Medeniyetinde hizmet sektörü; adliye, ekonomi, sağlık, ordu, hisbe, berid, hapisaneler.	
4	İslam dünyasında eğitimin doğuşu, insan eğitiminin önemi, eğitim kurumları, eğitimin bugünü ve sorunları hakkında bilgi edinme.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam Medeniyetinde Eğitim ve öğretim, eğitim kurumları, eğitim yönetimi. İslam Medeniyetinde Eğitim ve öğretim, eğitim kurumları, eğitim yönetimi.	
5	Sosyal hayatın temel unsurları, birey ve aile kavramı, bireyler arasında sosyal ilişkiler, günlük yaşam hakkında bilgi toplama.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam Medeniyetinde toplum; sosyal hayat, gayri müslimler, günlük yaşam, köy ve şehirler, geçim kaynakları. İslam Medeniyetinde toplum; sosyal hayat, gayri müslimler, günlük yaşam, köy ve şehirler, geçim kaynakları.	
6	Emeviler ve Abbasilerde dini ilimler, edebi literatür, Endülüs ve Osmanlıda literatür hakkında bilgi edinme.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam Medeniyetinde sosyal ve bilimler; dini bilimler, beşeri bilimler. İslam Medeniyetinde sosyal ve bilimler; dini bilimler, beşeri bilimler.	
7	İslam Medeniyetinde fen bilimleri hakkında bilgi derleme.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam Medeniyetinde fen bilimleri; astronomi, matematik, tıp, kimya ve diğer fen bilimleri. İslam Medeniyetinde fen bilimleri; astronomi, matematik, tıp, kimya ve diğer fen bilimleri.	
8			Ara Sınav/Vize	
9	İslam şehirlerinin temel unsurları, Osmanlı mimarisi, çinçilik, ahşap sanatı ve musikinin gelişimi konusunda bilgi edinme.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam Medeniyetinde sanat ve mimari; şehircilik, bahçecilik, güzel sanatlar, endüstriyel el sanatları. İslam Medeniyetinde sanat ve mimari; şehircilik, bahçecilik, güzel sanatlar, endüstriyel el sanatları.	
10	İslam Medeniyetinin Batı'yı etkilemesinde tercüme hareketlerinin rolü, İslam Medeniyetinin batıya geçişinde Endülüs'ün rolü, İslam medeniyetinin bilim, felsefe, mimari ve musikide batıya etkisi.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	İslam Medeniyetinin Avrupa'ya etkisi; Sicilya ve İtalya, Endülüs ve Fransa, Haçlı Seferleri, Batı'da etki alanları.	
11	Sicilya'nın fethi, Normanların Sicilya'yı ele geçirmesi, Sicilya İslam Medeniyetinin Batı'ya etkileri.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	Sicilya İslam medeniyeti; Sicilya'nın fethi, Normanlar Dönemi, Sicilya İslam medeniyetinin Batı'ya etkisi.	
12	Endülüs'ün fethi, bölgenin Müslüman dünya ile diyalogu, Endülüslülerin medeniyete katkıları, üretilen bilim ve teknolojinin etkileri.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	Endülüs İslam medeniyeti; idari ve sosyo-kültürel değişim, gündelik hayat, bilim, teknik, endüstri, eğitim-öğretim.	
13	Selçukluların İslam medeniyetine hizmetleri, yönetim anlayışı, ilme verdikleri değer, ekonomik ve toplumsal yapı.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	Selçuklu medeniyeti; idari teşkilat, askeri teşkilat, adli ve ekonomik yapı, sosyal ve kültürel hayat.	
14	Osmanlıda siyasi, idari ve sosyal yapı, askeri teşkilat, ilmi ve kültürel hayat, sanat, mimari ve musiki.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	Osmanlı medeniyeti; idari teşkilat, askeri teşkilat, adli ve ekonomik yapı, sosyal ve kültürel hayat.	
15	İslamiyet'in Hindistan'a girişi, Gazneliler, Babürlüler, Delhi Türk sultanlıkları hakkında bilgi edinme.	Anlatma yöntemi, Tartışma Yöntemi	Doğu İslam medeniyeti; Hindistan'da İslam kültür ve medeniyeti, Gazneliler, Yeni Delhi Türk Sultanlıkları, Babürlüler, Timurlular, Safeviler.	

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	30,00
Final	1	30,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Ara Sınav	40,00
Final	60,00

İlahiyat / İLAHİYAT X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15	P.Ç. 16	P.Ç. 17	P.Ç. 18	P.Ç. 19	P.Ç. 20
Ö.Ç. 1																				
Ö.Ç. 2																				
Ö.Ç. 3																				
Ö.Ç. 4																				
Ö.Ç. 5																				
Ö.Ç. 6																				

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Hz. Peygamber’in söz, fiil ve takrirleri, fiziksel ve ahlaki özellikleri, hadisın ve hadis ilminin tarihi seyri, usulü, problemleri, yorumlanması ve kültürel değeri hakkında bilgi sahibidir.
- P.Ç. 2 :** İslam dünyasında dini ve siyasi gayelerle vücut bulmuş klasik ve çağdaş akımlar hakkında temel bilgi sahibidir.
- P.Ç. 3 :** Tasavvufun tarihi, kavramları, kurumları, şahsiyetleri ve felsefesi hakkında bilgi sahibidir.
- P.Ç. 4 :** Kur’an-ı Kerim’i usulüne uygun okur ve ilmi ölçüler çerçevesinde yorumlar
- P.Ç. 5 :** İslam inanç esaslarını ve Kelam problemlerini akıl ve nakil çerçevesinde bilimsel metotlarla değerlendirir
- P.Ç. 6 :** Alanıyla ilgili klasik ve modern metinleri anlayabilecek ve kendisini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilecek düzeyde Arapçayı ve bir batı dilini en az Avrupa dil portföyü B1 genel düzeyinde kullanarak ilahiyat alanındaki bilgileri izler ve meslektaşları ile iletişim kurar.
- P.Ç. 7 :** Din ve dini konuları felsefi, sosyolojik ve psikolojik açıdan değerlendirebilir.
- P.Ç. 8 :** Klasik kaynaklarda ve modern araştırmalarda İslam fıkhnın temel konularını, mukayeseli hukuk yöntemleri çerçevesinde İslam hukuku ile diğer hukuk sistemleri arasında karşılaştırarak değerlendirebilir.
- P.Ç. 9 :** Bireysel, toplumsal ve küresel nitelikteki olay ve sorunlara, dini ve sosyal bilimlerin verileri doğrultusunda, tanımlama, kurgulama, değerlendirme ve çözüm önerileri getirebilme becerisi.
- P.Ç. 10 :** Her çeşit bireysel, toplumsal hatta küresel nitelikli, felsefi, sosyal, psikolojik ve dini içerikli sorunları, temel kaynaklardan yararlanarak, bilimsel düzeyde araştırıp, analiz ve sentez yaparak, rapor haline getirebilme.
- P.Ç. 11 :** Dini metinleri orijinal kaynaklarından okuyup, anlayabilecek düzeyde dil becerisi elde edebilme.
- P.Ç. 12 :** Din bilimlerine ilişkin tarihi bilgi birikimiyle birlikte, alanıyla ilgili güncel bilgi ve gelişmeleri izleyebilme ve sorunların çözümünde kullanabilme becerisi.
- P.Ç. 13 :** Tarihi süreç içinde oluşmuş İslam Kültür ve Medeniyetini özgün nitelikleriyle kavratarak, tarihi ve kültürel mirasımıza ilişkin bir aidiyet duygusu ve bilinci geliştirebilme.

- P.Ç. 14 :** Örgün ve yaygın din eğitiminin hedef kitlesi olan çocuk, genç, yetişkin ve yaşlıları biyolojik, psikolojik, sosyal ve dini gelişim özelliklerine göre tanıyıp, uygun yöntem ve tekniklerle dini öğretileri sunabilme becerisi.
- P.Ç. 15 :** Eleştirel düşünebilme
- P.Ç. 16 :** Rasyonel düşünebilme
- P.Ç. 17 :** İslam dininin evrensel değerleri ışığında toplumun dini-ahlaki ihtiyaçlarına çözümler üretir.
- P.Ç. 18 :** İslami ilimlerin gelişim süreçleri hakkında analiz yapar.
- P.Ç. 19 :** İslam bilimlerine ilişkin temel kavramları doğru kullanır.
- P.Ç. 20 :** Din, mezhep ve çağdaş dini akımlar hakkında karşılaştırmalar yapar.
- Ö.Ç. 1 :** Medeniyet kavramını açıklama: Öğrenciler, medeniyet ve kültür kavramlarını tanımlar, aralarındaki farkları ve ilişkileri ayırt eder.
- Ö.Ç. 2 :** Toplumsal kurumları değerlendirme: Öğrenciler, medeniyetlerin siyasal, sosyal, ekonomik ve dinî kurumlarını tarihsel bağlam içinde açıklayabilir.
- Ö.Ç. 3 :** Bilim ve kültür katkılarını inceleme: Öğrenciler, medeniyetlerin bilim, sanat, edebiyat ve düşünce alanındaki katkılarını örneklerle değerlendirebilir.
- Ö.Ç. 4 :** Etkileşim ve sürekliliği analiz etme: Öğrenciler, farklı medeniyetler arasındaki etkileşimleri ve bu etkileşimlerin günümüze kadar uzanan yansımalarını tartışabilir.
- Ö.Ç. 5 :** Tarihî süreçleri kavrama: Öğrenciler, farklı dönemlerde ortaya çıkan büyük medeniyetlerin (Mezopotamya, Mısır, Yunan, Roma, İslam, Batı) temel özelliklerini karşılaştırmalı olarak analiz edebilir.
- Ö.Ç. 6 :** Eleştirel düşünme ve yorum yapma: Öğrenciler, tarihî medeniyetlerin başarıları ve zayıflıklarını eleştirel bakış açısıyla değerlendirir, günümüz medeniyet anlayışına katkılarını yorumlayabilir.